

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/15/2020
Identifikačné číslo spisu:	3216203736
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3216203736.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne BENCONT COLLECTION, a. s., so sídlom v Bratislave, Vajnorská 100/A, IČO 47 967 692, proti žalovaným 1/ C.T. a 2/ C.T., obom trvale bytom v J. L. J., X. C.. XXX/XX a zastúpeným Občianskym združením OPOS, so sídlom v Trenčianskej Teplej, A. Hlinku 1084/24A, IČO 51 147 688, o zaplatenie 11.704,70 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. 5Csp/124/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 14. augusta 2018 sp. zn. 6Co/44/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaným nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej tiež len „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. augusta 2018 sp. zn. 6Co/44/2018 podľa § 387 ods. 1 aj 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160 /2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „C. s. p.“) potvrdil ako vecne správny rozsudok Okresného súdu Bánovce nad Bebravou (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ a spolu s odvolacím súdom tiež len „nižšie súdy“) z 20. novembra 2017 č. k. 5Csp/124/2016-120, ktorým bola zamietnutá žaloba a žalovaným nebol priznaný voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania. Odvolací súd tiež žalovaným priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

2. Proti takémuto rozsudku podala žalobkyňa dovolanie, navrhujúc zrušenie rozsudkov oboch nižších súdov s vrátením veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

3. Žalovaní navrhli dovolanie zamietnuť.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po

zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech (z procesného hľadiska) boli vydané napádané rozhodnutia oboch nižších súdov (§ 424 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

5. Na odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup (§ 451 ods. 3 veta prvá C. s. p.) uvádza nasledovné.

6. Podľa § 89 ods. 1 C. s. p. strana sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí (identickú úpravu inak obsahovalo ustanovenie § 24 vety prvej Občianskeho súdneho poriadku - zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, platného a účinného do 30. júna 2016, ďalej tiež len „O. s. p.“).

7. Podľa § 92 ods. 1 C. s. p. zástupcovi, ktorého si strana zvolila, udelí písomne splnomocnenie buď na celé konanie, alebo len na určité úkony a podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia splnomocnenie udelené na celé konanie a splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť, pričom zástupca, ktorému bolo také splnomocnenie udelené, je oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť strana. I v tomto prípade ide o praktické prevzatie skoršej procesnej úpravy z § 28 ods. 1 a 2 a § 25 ods. 1 vety druhej O. s. p.

8. Podľa § 429 ods. 1 C. s. p. dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom; podľa odseku 2 po-tom povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysoko-školské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

7. Z obsahu spisu v prejednávanej veci vyplýva, že už právna predchodkyňa žalobkyne a pôvodná žalobkyňa (Poštová banka, a.s., so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie 4, IČO 31 340 890) bola od začatia konania zastúpená tzv. advokátskou obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Veronika Kubriková, PhD., s.r.o., so sídlom v Bratislave - mestskej časti Ružinov, Martinčekova 13, IČO 50 361 368, konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. Veroniky Kubrikovej, PhD. (č. l. 1, 2 p. v., 29 a 30 spisu) a rovnaká zástupkyňa prevzala i zastúpenie dnešnej žalobkyne už v súvislosti s návrhom na jej vstup do konania na miesto pôvodnej žalobkyne, ktorému bolo vyhovené uznesením súdu prvej inštancie z 8. júna 2017 č. k. 5Csp/124/2016 - 65 (č. l. 50, 53 p. v. a 65 a 65 p. v. spisu), pričom takéto zastúpenie trvalo aj v priebehu odvolacieho konania a i pri začatí konania dovolacieho (tu napokon porovnaj najmä č. l. 129, 157 a 182 spisu).

8. Splnomocnenie udelené tzv. advokátskej obchodnej spoločnosti pôvodnou žalobkyňou (datované 23. augusta 2016 a do spisu založené v púhej fotokópii) síce nezodpovedalo vyššie citovaným ustanoveniam C. s. p., nakoľko tu šlo len o tzv. prezidiálnu plnú moc, majúcu sa vzťahovať na bližšie neurčený počet (a to nielen súdnych) konaní vykazujúcich znaky uvedené v príslušnej listine (citované „... aby zastupoval Splnomocniteľa vo veciach týkajúcich sa vymáhania pohľadávok Splnomocniteľa s príslušenstvom, ktoré má Splnomocniteľ voči dlžníkom z poskytnutých spotrebiteľských úverov v súdnom, rozhodcovskom, exekučnom, dedičskom alebo trestnom konaní, najmä (ale nielen) ...“ (tu opäť porovnaj č. l. 29 spisu), náprava takéhoto stavu však bola aj bez vyvinutia iniciatívy súdu zjednaná v rámci udelenia splnomocnenia dnešnou žalobkyňou (2. marca 2017), v ktorom už bolo (navzdory doplneniu aj doň mätúcich pozná-mok o splnomocnení Splnomocnenca Splnomocniteľom „vo všetkých veciach pred súdmi, štátnymi orgánmi, ...“) výslovne uvedené aj to, že sa má vzťahovať na zastupovanie žalobkyne pri uplatňovaní pohľadávok v konaní súdu prvej inštancie sp. zn. 5Csp/124/2016 (č. l. 53 p. v. spisu) a bez praktického dopadu na platnosť preukazu zastúpenia tu bolo uvedenie v

splnomocnení len jedného z až dvoch žalovaných (keďže zastúpenie sa týkalo druhej procesnej strany, kde stav plurality žalobcov nebol a pre spoľahlivosť určenia konania, v ktorom sa má zastupovať, bol postačujúci identifikátor v podobe uvedenia spisovej značky veci a vec prejednávajúceho súdu).

9. Práve opísaný stav sa však zmenil v priebehu dovolacieho konania, v ktorom žalobkyňa (dovolatelka) podaním z 10. októbra 2019 došlým súdu prvej inštancie dva týždne nato, podpísaným výlučne v tom čase jediným v obchodnom registri zapísaným členom predstavenstva akciovej spoločnosti menom Ing. Marek Reguli (tu por. obsah zápisu vo vložke č. 6058/B, oddielu Sa, obchodného registra vedeného Okresným súdom Bratislava I) oznámila odvolanie splnomocnenia udeleného vyššie označenej tzv. advokátskej obchodnej spoločnosti spolu s požiadavkou na ďalšie doručovanie všetkých písomností priamo do jej elektronickej schránky (č. l. 239 a 240 spisu) a na výzvu smerujúcu k náprave stavu takto vzniknutého nedostatku zastúpenia dovolateľky (urobenú na základe pokynu najvyššieho súdu v liste z 27. novembra 2019 sp. zn. 6 Cdo 20/2019 uznesením súdu prvej inštancie z 19. decembra 2019 č. k. 5Csp/124/2016 -248) reagovala zaslaním listiny datovanej 24. septembra 2019, označenej ako „Plná moc“, z ktorej obsahu vyplýva (podobne ako bolo uvedené už vyššie u splnomocnenia pôvodnej žalobkyne pre skôr zastupujúcu tzv. advokátsku obchodnú spoločnosť) úmysel splnomocniť advokáta Oskara Chnápka (Banská Bystrica, Komenského 3), „aby ma“ (rozumej žalobkyňu) „obhajoval, resp. vo všetkých právnych veciach zastupoval, ...“ (č. l. 252 spisu).

10. Úkonom, ktorým účastník (dnes v sporovom konaní strana) splnomocňuje advokáta na základe spravidla príkaznej zmluvy podľa § 724 a nasl. Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) sa realizuje jeho (jej) základné právo na právnu pomoc v súdnom konaní.

11. Splnomocnenie, ktoré sa udelí advokátovi, sa nemôže obmedziť na jednotlivé úkony, pretože by to odporovalo nielen zákonu, ale aj podstate tohto zastupovania. Pretože potom platné procesné právo (inak rovnako ako právny predpis, ktorý nahradilo, t. j. O. s. p.) okrem splnomocnenia na jednotlivé úkony pozná (aj v minulosti poznalo) už len jeden ďalší typ splnomocnenia a to splnomocnenie na celé konanie, je a bolo vždy zrejme (aj pred výslovným zdôraznením takej skutočnosti priamo v zákone v súvislosti s rekodifikáciou civilného procesu v roku 2015), že advokátovi možno udeliť práve a len tento typ splnomocnenia. Splnomocnenie udelené pre bližšie neurčený počet konaní pred súdmi či teoreticky aj pre všetky takéto do úvahy prichádzajúce konania civilné procesné právo nepozná a pretože prinajmenšom v časti upravujúcej postupy v súdnych konaniach ho treba považovať za súčasť verejného práva, z rovnakého dôvodu treba takéto iné splnomocnenia považovať za zakázané. Splnomocnenie zodpovedajúce zákonnej úprave musí okrem možnosti na jeho základe určiť, o ktorý typ splnomocnenia má ísť (čo samozrejme platí pre iných zástupcov než advokátov, u ktorých je možným aj splnomocnenie na určité úkony) obsahovať aj dostatočnú identifikáciu konania, ktorého sa má oprávnenie zastupovať týkať - nielen preto, aby sa zamedzilo pokusom o používanie jedného a toho istého splnomocnenia opakovane a v rôznych konaniach, ale predovšetkým preto, aby bolo zrejmým uzrokovanie splnomocniteľa aj splnomocnenca s tým, že zastupovacie oprávnenie je limitované práve konkrétnym konaním, u ktorého je súdna prax jednotná v tom, že jeho identifikácia je možná buď označením sporových strán (v minulosti a v mimosporových konaniach stále účastníkov konania) a predmetu sporu alebo vec prejednávajúceho súdu a spisovej značky veci (čo v konaniach o opravných prostriedkoch, pokiaľ má zastúpenie vzniknúť až v takomto čase, môže byť modifikované tak, že sa tam uvedie presné označenie rozhodnutia, proti ktorému opravný prostriedok smeruje). Z rovnakého dôvodu a tiež pre nemožnosť použitia splnomocnenia inde (v inom konaní) je legitímnou aj požiadavka, aby splnomocnenie bolo súdu predložené v origináli.

12. Zákonné predpoklady na zastupovanie účastníka (strany) advokátom vymedzuje zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej len „zákon o advokácii“), pričom podľa jeho § 12 ods. 1 advokát môže vykonávať advokáciu ako fyzická osoba (samostatne alebo v združení spolu s inými advokátmi) alebo ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti, komplementár komanditnej spoločnosti alebo ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným.

13. Zo súboru už odcitovaných zákonných ustanovení (týkajúcich sa zastúpenia na základe splnomocnenia) tak musí byť zrejmé, že účastník konania (strana sporu) môže udeliť splnomocnenie na zastupovanie v civilnom sporovom konaní (ak má ísť o advokáta) buď fyzickej osobe alebo niektorej z právnických osôb (predpokladaných zákonom o advokácii). Účastníka (stranu) môže zastupovať v súdnom konaní verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť a spoločnosť s ručením obmedzeným, ktoré boli založené na účel výkonu advokácie. Tieto spoločnosti nesmú mať iný predmet podnikania ako poskytovanie právnych služieb. Ak účastník (strana) udelí splnomocnenie právnickej osobe založenej na účely výkonu advokácie, na sú-de ho bude zastupovať spoločník verejnej obchodnej spoločnosti, komplementár komanditnej spoločnosti, konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným alebo nimi poverený zamestnanec, pokiaľ pravda v konkrétnom prípade prenos zastupovacieho oprávnenia na takúto osobu práv-na úprava pripúšťa (advokátsky koncipient).

14. Nedostatok procesného splnomocnenia je podľa doterajšej judikatúry najvyššieho súdu v obdobných veciach nedostatkom podmienky konania, ktorý možno odstrániť (§ 104 ods. 2 O. s. p., v správnom súdnictve i v spojení s ustanovením § 246c ods. 1 vety prvej O. s. p.), pričom opatrením súdu na odstránenie nedostatku preukázania zastúpenia je spravidla výzva tomu, kto vystupuje ako splnomocnenec, prípadne účastníkovi, aby v určenej lehote predložil splnomocnenie, alebo aby k udeleniu plnomocenstva došlo ústne do zápisnice. To platí ako vtedy, keď splnomocnenie nebolo v konaní predložené vôbec, ako aj v prípade, že bolo predložené s takými nedostatkami, pre ktoré ho nebolo možné považovať za platné (v tejto súvislosti po-rovnaj napr. uznesenie najvyššieho súdu z 15. januára 2015 sp. zn. 4 Sži 17/2014).

15. V rámci rekodifikácie slovenského civilného procesu s účinnosťou od 1. júla 2016 (teda ešte pred začatím konania v prejednávanej veci aj v prvej inštancii) však došlo k pomerne výraznému obmedzeniu procesnej aktivity súdu na uvedenom poli, ktorého dôkazom je jednak ponechanie povinnosti súdu (prvej inštancie) vyzývať dovolateľa na odstránenie väd dovolania, týkajúcich sa povinného zastúpenia advokátom (či možných zákonných alternatív k nemu) len v tých prípadoch, ak dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 poučený v odvolacom konaní (tu porovnaj § 436 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 393 ods. 1 rovnakého zákona), ale tiež obmedzenie všeobecnej poučovacej povinnosti strán o ich procesných právach a povinnostiach v tom smere, že takejto povinnosti tu niet, ak je strana zastúpená advokátom (§ 160 ods. 3 C. s. p. v spojení s prvými dvoma odsekmi rovnakého paragrafu i zákona).

16. Pri nazeraní na posudzovaný problém aj z tohto uhla pohľadu si nešlo nevšimnúť, že odvolací súd v prejednávanej veci vypravil svoj rozsudok všetkými zákonom predpísanými náležitosťami vrátane poučení zodpovedajúcich úprave z § 429 C. s. p. Takéto poučenie v rámci tzv. finálneho produktu jeho rozhodovacej činnosti treba považovať za postačujúce nato, aby zbavilo súd prvej inštancie a aj ktorýkoľvek iný súd povinnosti predpokladanej ustanovením § 436 ods. 1 C. s. p. a to bez ohľadu na to, či by sa týkalo nedostatku zastúpenia už v čase začatia dovolacieho konania, alebo by takýto nedostatok mal nastať až neskôr (rozumej po začatí a ešte pred skončením dovolacieho konania), ako aj v tejto konkrétnej veci a podobne bez ohľadu na to (ako už bolo uvedené vyššie), či problémom by bola absencia zastúpenia celkom alebo nedostatky, pre ktoré usudzovať na platný vznik zastúpenia by bolo prinajmenšom predčasné.

17. Hoci by nesporne boli možnými aj polemiky na tému, ako je to s poučovacou povinnosťou podľa § 160 C. s. p. v čase po zániku skoršieho platného zastúpenia strany sporu a pred preukázaním vzniku jej nového rovnako platného zastúpenia, tieto by žiadnym spôsobom nemohli ovplyvniť to, že úpravu z § 436 ods. 1 C. s. p. treba považovať vo vzťahu k úprave z § 160 rovnakého zákona za lex specialis, ako ani to, že pre nástup poučovacej povinnosti o zastúpení v dovolacom konaní vrátane poučenia o následku (o odmietnutí dovolania) je rozhodujúce výlučne nesplnenie povinnosti odvolacieho súdu poučiť o tomto (z povahy veci najneskôr v písomnom vyhotovení rozhodnutia o odvolaní) a nie prípadné rozhodnutie sa strany sporu až po začatí dovolacieho konania a splnení podmienok podľa § 429 C. s. p. takpovediac „prepriať“ (so všetkými z toho plynúcimi rizikami, možnosť dodatočného nesplnenia podmienok na vecnú prejednávateľnosť dovolania z toho rozhodne nevynímajúc). Do tretice bez významu

nie je (nemôže byť) ani to, že aktuálna úprava všeobecnej poučovacej povinnosti (a výnimiek z nej) vychádza z prezumpcie takej miery právnych znalostí advokátov a iných osôb s predpísaným vysokoškolským právnickým vzdelaním, pri ktorej by poučovanie aj ich mohlo byť vnímané aj znevažujúco; to, čo platí pre strany zastúpené advokátmi, treba aj za použitia argumentu právnej logiky „a maiori ad minus“ (od väčšieho k menšiemu) vziať aj na advokátov samotných a súčasťou vzťahu klienta a advokáta je aj prípadná zodpovednosť za škodu, pokiaľ táto vznikla a je v príčinnej súvislosti s určitým počinaním alebo opomenutím.

18. Pre úplnosť a na okraj sa ešte žiada dodať, že časť skoršej judikatúry súdov interpretovala skoršie procesné právo (O. s. p. a konkrétne jeho § 28) tak, že toto okrem plnej moci pre celé konanie (tzv. procesného plnomocenstva) pozná aj plnomocenstvo všeobecné (oprávňujúce zastupovať účastníka v každom súdnom konaní, nech ide o ktorúkoľvek vec) s tým, že tzv. všeobecné plnomocenstvo bolo možné založiť do spisov súdnej správy príslušného súdu a v konkrétnej veci sa naň odvolať a na jeho existenciu musel účastník alebo ním zvolený zástupca súd upozorniť (R 43/2003). Na založenie, resp. uschovanie všeobecného plnomocenstva do spisov súdnej správy sa vzťahovala Inštrukcia ministerstva spravodlivosti č. 18/1964 o účasti organizácií a štátu v súdnom konaní a o ich zastupovaní, ktorá umožňovala aj advokátom zastupujúcim „organizáciu alebo štát“ uschovať udelené všeobecné plnomocenstvo v správnych spisoch súdu, ktorý vo veci koná.

19. Pominúc to, že práve spomínaná inštrukcia mala povahu podzákonného predpisu, ktorého účelom bola interpretácia jedného z ustanovení procesného práva v priamom rozpore s jeho doslovným znením a ako taká bola ukázkovým svedectvom pravdivosti neskoršej deklarácie pojatей do § 1 zákona č. 480/1991 Zb. o dobe neslobody (podľa ktorej v rokoch 1948 až 1989 komunistický režim porušoval ľudské práva i svoje vlastné zákony); s účinnosťou od 19. marca 2012 bola (na základe čl. 15a ods. 2, prílohy č. 1a Inštrukcie ministerstva spravodlivosti č. 10/2012 zrušená (bez náhrady). Z tohto dôvodu najneskôr od takéhoto zrušenia súdy nie sú už oprávnené ani povinné akceptovať preukazovanie udelenia plnomocenstva na zastupovanie v civilnom procese poukazom na originál všeobecného plnomocenstva uschovaného v spisoch správy súdu, ktorý vec prejednáva (pokiaľ samozrejme k rovnakému záveru nedospeli už skôr ústavnou konformnou interpretáciou príslušných ustanovení zákona) a strácajú opodstatnenie aj rozhodnutia najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 7 Cdo 45/2011, 5 Cdo 54/2011, 2 Cdo 56/2011, 4 Cdo 70/2011, 2 Cdo 112/2011, ako aj 3 Cdo 76/2012, ktorých právne posúdenie sa vzťahovalo k inštrukcii č. 18/1964. Ak nemožnosť tolerovania súdmi platí pre všeobecné splnomocnenia v zmysle takejto Inštrukcie, niet žiadneho rozumného dôvodu, prečo by sa na presný opak (rozumej na potrebu uspokojenia sa súdmi) malo usudzovať u obdobných splnomocnení, ktoré do-konca ani nikde uložené neboli a nikdy nemali oporu v ničom.

20. Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného tak bolo treba mať za to, že žalobkyňa v dôsledku opomenutia ostatného ňou zvoleného advokáta preukázať vzťah zastúpenia splnomocnením zodpovedajúcim platnej úprave procesného práva zapríčinila, že z oboch zákonom ustanovených podmienok vecnej prejednatel'nosti dovolania, urobených súčasťou § 429 ods. 1 C. s. p. (1. zastúpenie dovolateľa advokátom a 2. spísanie dovolania aj všetkých ďalších podaní advokátom) bola splnená len tá druhá (a aj to len u dovolania a nie aj u ďalších podaní).

21. Jediným možným výsledkom takéhoto opomenutia mohlo byť odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. e/ C. s. p. a najvyšší súd preto rozhodol spôsobom uvedeným v prvej vete výroku tohto svojho uznesenia.

22. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd štandardne neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.), v tomto prípade sa však žiada urobiť výnimku a uviesť, že výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila žalobkyňa a právo na náhradu trov by tu zásadne vzniklo žalovaným, tým však v tomto dovolacom konaní žiadne trovy pre-ukázateľne nevznikli a v súlade so zásadou procesnej ekonomiky a konštantnou judikatúrou (čl. 17 Základných princípov C. s. p. a R 72/2018) tak bolo priame rozhodnutie dovolacieho súdu o nepriznaní im náhrady.

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.